

Delft, 11 juli 2017

Open brief

Aan:

de informateur  
de heer G. Zalm

en de onderhandelaars voor een nieuw regeerakkoord  
de heren M. Rutte, S. van Haersma Buma, A. Pechtold en G.J.M. Segers

p/a Tweede Kamer der Staten Generaal  
Postbus 20018  
2500 EA Den Haag

Van:

Jan Vlug

Over:

Vrije open-source software

Geachte informateur en onderhandelaars,

Vrije open-source software of Free Open-Source Software (FOSS) kenmerkt zich door vrijheid voor de gebruiker: de vrijheid om de software te (her)gebruiken, te bestuderen, te verspreiden en te verbeteren.

Overheidsinvesteringen in vrije software en het gebruik van vrije software bieden de Nederlandse samenleving belangrijke voordelen<sup>1</sup> ten opzichte van gesloten of bedrijfseigen software. Door het open en publieke karakter van vrije software, komen investeringen in vrije software democratie, innovatie, onderwijs en economie ten goede en kunnen kosten worden gereduceerd.

Dit standpunt wordt ondersteund door de commissie die het parlementair onderzoek deed naar ICT-projecten bij de overheid:

*“De rijksoverheid heeft zich al voorgenomen om – waar het kan – te kiezen voor open source en open standaarden. In de praktijk gebeurt dit alleen te weinig. Dit moet anders – het levert niet alleen in sommige gevallen grote besparingen op, maar opent ook de deur voor kritische tegengeluiden.”*

Als u nog niet (voldoende) bekend bent met FOSS is het wellicht moeilijk de enorme kracht en voordelen ervan te doorgronden. Daarom ben ik graag bereid eventuele vragen te beantwoorden en de concepten van vrije software uit te leggen.

Ik vermoed dat de standpunten van de potentiële coalitiepartijen over het gebruik van vrije software door de overheid dicht bij elkaar liggen. Juist daarom, en omdat het gebruiken en stimuleren van vrije software zo belangrijk is verzoek ik u hierover een paragraaf in het regeerakkoord op te nemen. Ik heb een voorbeeldtekst als bijlage toegevoegd. U bent vrij om met de tekst te doen wat u wilt. U mag hem veranderen, gebruiken en verspreiden zonder verdere voorwaarden.

Vriendelijke groet,

Jan Vlug

---

1 <http://janvlug.org/blog/voordelen-van-vrije-open-source-software/>

## Bijlage 1:

### *Concept tekst voor regeerakkoord:*

#### Vrije open-source software

Overheidsinvesteringen in informatiesystemen moeten de maatschappij ten goede komen. Daarom zal de regering het gebruik van vrije open-source software (Engels: Free and Open-Source Software, FOSS) voorschrijven als de gebruiks- of ontwikkelingskosten door de (semi-)overheid worden betaald. Zulke software kan dan gemakkelijk worden hergebruikt en er wordt efficiënt gebruik gemaakt van belastinggeld.

Deze werkwijze zal ook bijdragen aan de verbetering, de ontwikkeling en het onderwijs in software in Nederland.

Het gebruik van vrije open-source software stimuleert de democratie, transparantie, privacy, gemeenschapszin, samenwerking, innovatie, economie en digitale veiligheid.

## Bijlage 2:

### *Voordelen van vrije open-source software:*

Vrije software geeft de gebruiker vier vrijheden:

1. Vrijheid om de software te gebruiken voor elk doel;
2. Vrijheid om de software te bestuderen en te veranderen, daarom is de broncode van vrije software vrij beschikbaar;
3. Vrijheid om de software aan iemand anders te geven zodat je iemand kunt helpen;
4. Vrijheid om de software te veranderen en deze veranderde software te distribueren, zodat iedereen hiervan profiteert.

Hieronder staan de voordelen voor de Nederlandse samenleving als de (semi-)overheid vrije software gebruikt.

### *Leveranciersonafhankelijkheid*

Vrije software mag door iedereen worden bestudeerd en veranderd. Als de overheid vrije software gebruikt is iedereen (dus ook elk bedrijf) vrij om deze software te veranderen en te verbeteren.

Dus als de overheid de ontwikkeling van vrije software initieel aanbesteedt bij bedrijf A en er moeten later aanpassingen worden gemaakt, kunnen alle bedrijven in een eerlijk speelveld meedingen naar de nieuwe opdracht.

### *Belastinggeld*

Alle vrije software mag door iedereen worden gebruikt. Als de overheid dus met belastinggeld de ontwikkeling van vrije software betaald, mag deze software door iedereen worden gebruikt. Belastinggeld wordt zo goed besteedt.

### *Concurrentie*

De concurrentie op de softwaremarkt wordt verbeterd omdat een bedrijf altijd goed moet blijven presteren om de overheid als opdrachtgever te behouden. De overheid is namelijk niet 'gevangen' in de gesloten software van een specifiek bedrijf.

### *Innovatie*

Iedereen kan de vrije software bestuderen. Hierdoor wordt innovatie bevorderd. Softwareleveranciers worden éénmalig betaald voor de ontwikkeling van vrije software. Daarna is deze software onderdeel van het publieke domein. Alleen door innovatie kunnen nieuwe opdrachten worden verkregen, niet door het rekenen van licentiekosten.

### *Kostenbesparing*

Voor het gebruik van gesloten, bedrijfseigen software moeten veelal licentiekosten worden betaald. Voor vrije software behoeven geen licentiekosten te worden betaald.

### *Bureaucratie*

Het registreren van het gebruik van gesloten software waarvoor licentiekosten moeten worden betaald vereist een administratie. Vrije software mag worden gebruikt en gedistribueerd zonder dat zo'n administratie nodig is.

### *Onderwijs*

Vrije software mag worden bestudeerd, hierdoor kunnen studenten kennisnemen van de interne werking van de software. Voor vrije software hoeven geen licentiekosten te worden betaald. Het gebruik van vrije software maakt onderwijs dus goedkoper voor de onderwijsinstellingen, maar ook voor leerlingen, studenten en hun ouders.

### *Gemeenschapszin*

Vrije software wordt vaak ontwikkeld door grote wereldwijde gemeenschappen. Deze gemeenschappen zijn trots op het product dat ze ontwikkelen en staan meestal open voor bijdragen van anderen. De praktijk wijst uit dat de gemeenschap van vrije softwareontwikkelaars en -gebruikers zeer hulpvaardig is.

### *Hergebruik*

Vrije software die voor een bepaald doel ontwikkeld is mag zonder licentiekosten voor een ander doel worden hergebruikt. Vrije software is veelal op internet te vinden, waardoor het vinden van software voor hergebruik wordt vereenvoudigd. De vrijheid om vrije software te mogen bestuderen en aan te passen vergemakkelijkt het hergebruik.

Als een bepaalde gemeente bijvoorbeeld vrije software laat ontwikkelen voor een bepaalde behoefte, mogen andere gemeenten deze software zonder licentiekosten hergebruiken.

#### *Economie*

Veel gesloten softwarepakken worden in het buitenland ontwikkeld. Licenties betaald voor deze software komen de lokale economie niet ten goede. Vrije software mag overal en door iedereen worden bestudeerd, veranderd, gedistribueerd en ondersteund. Dit maakt het eenvoudiger om lokale leveranciers te laten profiteren van investeringen van de overheid.

#### *Samenwerking*

De ontwikkeling van vrije software wordt door veel landen en internationale organisatie ondersteund. De Nederlandse overheid kan hiervan profiteren en hieraan bijdragen.

#### *Veiligheid*

Omdat het voor iedereen vrije software mag bestuderen kunnen velen deze software op veiligheidslekken onderzoeken. Hierdoor is de kwaliteit en veiligheid van vrije software transparanter dan bij gesloten software. In het algemeen worden veiligheidslekken in vrije software zeer snel door de wereldwijde gemeenschap hersteld.